

Ερμηνεία Ιερού Χρυσοστόμου στα εδάφια 17- 21

του πρώτου κεφαλαίου

του «κατά Ματθαίον» ευαγγελίου

[ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ]

«Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἠβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν(·ο Ἰωσήφ, ο μνηστήρας αυτής, όταν αντιλήφθηκε την εγκυμοσύνη,(πήρε την απόφαση να διαλύσει την μνηστεία)·επειδὴ ὁμως ἦταν ἐνάρετος καὶ εὐσπλαχνος καὶ δὲν ἠθέλε νὰ τὴν διαπομπεύσει πρὸς δημόσιο παραδειγματισμό, σκέφτηκε νὰ τὴ διώξει μυστικὰ χωρὶς νὰ ἀνακοινώσῃ σὲ κανένα τὶς υποψίες του)»[Ματθ.1,19].

Αφού ανέφερε ότι ο Ιησούς γεννήθηκε εκ Πνεύματος Αγίου και χωρίς να λάβει χώρα σαρκική ένωση, ολοκληρώνει ο Ματθαίος την διήγησή του και από μια άλλη σκοπιά. Για να μη δώσει το δικαίωμα στον οποιονδήποτε να ερωτά: «Πώς αποδεικνύεται αυτό; Ποιος είδε ἢ ἄκουσε ὅτι συνέβη ποτέ κάποιο παρόμοιο γεγονός;» Επίσης, για να μην υποπτευθείς ότι ο μαθητής από εὐνοια πρὸς τὸν Διδάσκαλο ἐπινοεῖ ὅλα αὐτά, ἐμφανίζει ὁ Ματθαίος τὸν Ἰωσήφ νὰ συνηγορεῖ, με ὅσα ἔπαθε με τὶς υποψίες του που διαλύθηκαν ἀπὸ τὸν ἄγγελο, στο νὰ γίνουν πιστευτά τα λεχθέντα, σαν νὰ μας λέγει σχεδόν με αὐτά που γράφει ὅτι «εάν δὲν πιστεύεις σὲ ἐμένα καὶ θεωρεῖς ὑποπτη τὴ μαρτυρία μου, νὰ πιστέψεις στὸν ἴδιο τὸν μνηστήρα τῆς Μαρίας».

Διότι λέγει: *«Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν(·καὶ ὁ Ἰωσήφ, ὁ ἀρραβωνιαστικὸς τῆς, ἐπειδὴ ἦταν ἐνάρετος)»[Ματθ.1,19]. «Δίκαιο» ἐδῶ ὀνομάζει τὸν σὲ ὅλα ἐνάρετο. Βέβαια, δικαιοσύνη εἶναι τὸ νὰ ἀποφεύγει κανένας τὴν πλεονεξία, ἀλλὰ δικαιοσύνη ὀνομάζεται καὶ ἡ ἀρετὴ στὸ σύνολό τῆς. Καὶ μάλιστα ἡ Γραφή χρησιμοποιεῖ με αὐτὴ τὴ σημασία τὴν ἐννοια τῆς δικαιοσύνης, ὅπως ὅταν λέγει· «Ἄνθρωπος δίκαιος, ἀληθινός»[Ἰωβ, 1,1] καὶ αλλοῦ: «Ἦσαν δὲ δίκαιοι*

ἀμφοτέροι(:Ήσαν και οι δύο δίκαιοι)»[Λουκ. 1,16]. Ωστε «επειδή ήταν δίκαιος» δηλαδή καλοκάγαθος και επιεικής και σε όλα ενάρετος, «σκέφθηκε να της δώσει διαζύγιο μυστικά». Γι' αυτόν τον λόγο αναφέρει το γεγονός πριν ο Ιωσήφ γνωρίσει την αλήθεια, για να μη δείξεις απιστία προς όσα συνέβησαν ύστερα από την γνώση της αλήθειας. Βέβαια, μια τέτοια γυναίκα δεν ήταν άξια να υποστεί μόνο τη διαπόμπευση, τον δημόσιο εξευτελισμό προς παραδειγματισμό, αλλά ο νόμος διέτασσε να τιμωρηθεί κιόλας .

Όμως ο Ιωσήφ όχι μόνο τη μεγαλύτερη εκείνη τιμωρία αλλά και τη μικρότερη δεν επέτρεψε, δηλαδή τη διαπόμπευση. Γιατί όχι μόνο να την τιμωρήσει δεν ήθελε, αλλά ούτε και να τη διαπομπεύσει προς παραδειγματισμό. Βλέπεις, λοιπόν, άνθρωπο ευσεβή και απαλλαγμένο από το τυραννικότατο πάθος της ζήλειας; Γνωρίζετε, βέβαια, πόσο μεγάλο πάθος είναι η ζήλεια. Για τον λόγο αυτό και εκείνος ο οποίος γνώριζε καλά αυτά τα θέματα, λέγει: «**Μεστός γὰρ ζήλου θυμὸς ἀνδρὸς· οὐ φείσεται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως**(: Είναι γεμάτος από ζηλότυπη εκδίκηση ο θυμός του άνδρα της μοιχαλίδας γυναίκας. Δεν θα δείξει έλεος, όταν θα δικάζεται ενώπιον του δικαστηρίου)»[Παροιμ. 6,34] και «**Σκληρὸς ὡς ἄδης ζῆλος** (:η ζήλεια είναι σκληρή σαν τον Άδη)»[Άσμ.8,6] .

Και εμείς, όμως, γνωρίζουμε πολλούς ανθρώπους, οι οποίοι θα προτιμούσαν να χάσουν τη ζωή τους, παρά να κυριευτούν από ζηλότυπη καχυποψία. Εδώ βέβαια δεν επρόκειτο απλά περί υποψίας, εφόσον έγινε αντιληπτός ο όγκος της κοιλιάς. Ήταν όμως τόσο πολύ απαλλαγμένος από τη ζήλεια ο Ιωσήφ, ώστε δε θέλησε να προξενήσει λύπη στην Παρθένο, ούτε και με την πλέον ασήμαντη τιμωρία. Επειδή όμως αφενός μεν ήταν απόδειξη ότι παραβαίνει τον νόμο, εάν την κρατούσε στο σπίτι του, αφετέρου δε το να την διαπομπεύσει και να την οδηγήσει στο δικαστήριο σήμαινε σαν να την ανάγκαζε να υποστεί την ποινή του θανάτου, γι' αυτό δεν έκανε τίποτε από αυτά, αλλά **συμπεριφέρεται πλέον κατά τρόπο ανώτερο από εκείνο που ορίζει ο νόμος**.

Έπρεπε, βέβαια, να υπάρχουν πολλά δείγματα υψηλής, ανώτερης συμπεριφοράς, εκεί που παρουσιάστηκε η χάρη του Θεού. Δηλαδή, όπως ακριβώς ο ήλιος, χωρίς ακόμη να

ανατείλει, καταυγάζει με το φως του το μεγαλύτερο μέρος της γης, κατά όμοιο τρόπο και ο Χριστός, όταν επρόκειτο να ανατείλει από την μήτρα εκείνη και προτού να γεννηθεί, φώτισε ολόκληρη την οικουμένη. Γι' αυτό τον λόγο οι προφήτες σκιρτούσαν από χαρά πριν να γεννηθεί, οι γυναίκες προέλεγαν τα μέλλοντα[Λουκ.1,42-43: *«εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρὸς με; (εἶσαι εὐλογημένη ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐσὺ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη γυναίκα. Καὶ εἶσαι εὐλογημένη καὶ τὸ ἔμβρυο που βλάστησε στὴν κοιλιά σου ὡς καρπὸς ἀχραντος καὶ παρθενικός. Καὶ πῶς μου ἐγένε αὐτὴ ἡ τιμὴ; Ποια ἀρετὴ ἢ ἀξία ἔχω ἐγώ, ὥστε νὰ ἐλθεὶ νὰ με ἐπισκεφτεῖ ἡ μητέρα τοῦ Κυρίου μου;)»]* και ο Ιωάννης πριν να εξέλθει από την κοιλιά της μητέρας του της Ελισάβετ αναπήδησε από αγαλλίαση[Λουκ. 1,44: *«ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὠτὰ μου, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ μου (καὶ εἶσαι πραγματικὰ ἡ μητέρα τοῦ Κυρίου μου, διότι νὰ, μόλις ἦλθε στα αὐτιά μου ἡ φωνὴ τοῦ χαιρετισμοῦ σου, ἀναπήδησε μέσα στα σπλάχνα μου τὸ βρέφος με ἀσυγκράτητη χαρὰ)»]*].

Ἐτσι και ο Ιωσήφ συμπεριφέρθηκε με μεγάλη λεπτότητα, αφού ούτε την κατήγγειλε, ούτε την διαπόμπευσε, παρά αποπειράθηκε μονάχα να την απομακρύνει από το σπίτι του. Ενώ λοιπόν τα πράγματα είχαν φθάσει σ' αυτό το σημείο και όλοι βρίσκονταν σε αμηχανία, εμφανίζεται ο άγγελος για να λύσει όλες τις απορίες.

Αξίζει, όμως, να εξετάσουμε για ποιο λόγο δεν μίλησε προηγουμένως ο άγγελος, δηλαδή, προτού να σκεφθεί αυτό ο Ιωσήφ, αλλά, όταν το σκέφθηκε, τότε εμφανίζεται. *«Ταῦτα γὰρ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος (ἐνὼ ὁμως σκεπτόταν αὐτὰ)»*, λέγει ο ευαγγελιστής, *«ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου»*[Ματθ. 1,20] έρχεται. Βέβαια, ο ίδιος άγγελος είχε αναγγείλει την ευχάριστη είδηση προς την Θεοτόκο, πριν ακόμη συλλάβει. Το γεγονός όμως αυτό δημιουργεί νέα απορία. Δηλαδή εάν ο άγγελος δεν το έλεγε στον Ιωσήφ, για ποιο λόγο το αποσιώπησε η Παρθένος, όταν το πληροφορήθηκε από τον άγγελο και ενώ

έβλεπε τον μνηστήρα της να κατέχεται από σύγχυση, δεν του έλυσε την απορία; Ακόμη, για ποιο λόγο δεν μίλησε ο άγγελος προτού να θορυβηθεί ο Ιωσήφ;

Είναι ωστόσο ανάγκη να επιλύσουμε πρώτα την προγενέστερη απορία. Γιατί λοιπόν δεν το είπε από την αρχή ο άγγελος στον Ιωσήφ, ώστε να μη βρεθεί σε τέτοια αμηχανία; Για να μη δείξει απιστία και πάθει ό,τι έπαθε ο Ζαχαρίας[Λουκ.1,8-20]. Πραγματικά, όταν βρισκόμαστε μπροστά στο θαυμαστό γεγονός και το βλέπουμε, τότε λοιπόν είναι εύκολο να πιστέψουμε σε αυτό. Όταν όμως δεν έχει καν αρχίσει να πραγματοποιείται ακόμη, τότε δεν γίνεται εξίσου εύκολα παραδεκτό αυτό που λέγεται. Συνεπώς, γι' αυτό τον λόγο δεν το ανήγγειλε από την αρχή ο άγγελος στον Ιωσήφ και για την ίδια αιτία το αποσιώπησε και η Παρθένος. Νόμιζε δηλαδή ότι δεν θα γινόταν πιστευτή από τον μνηστήρα, όταν θα ανήγγειλε είδηση παράδοξη· αντιθέτως, θα τον εξόργιζε περισσότερο, εάν του γεννιόταν η υποψία ότι προσπαθούσε να καλύψει μια αμαρτία που είχε διαπραχθεί. Διότι όταν ακόμα κι αυτή η οποία επρόκειτο να δεχθεί τόσο μεγάλη χάρη, δεικνύει ανθρώπινη αδυναμία και ερωτά: *«Πώς ἔσται τοῦτο ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; (ἴπως θα γίνει το πρωτοφανές και πρωτάκουστο τούτο μυστήριο, και πώς θα συλλάβω και θα γεννήσω αφού δεν έχω συζυγική σχέση με άντρα;)*»[Λουκ. 1,34], πολύ περισσότερο θα εξέφραζε αμφιβολίες εκείνος (:ο Ιωσήφ) δεδομένου μάλιστα ότι θα πληροφορείτο την παράδοξη είδηση από τη γυναίκα η οποία μπορούσε να εγείρει κάθε υποψία.

Αυτή είναι λοιπόν η αιτία για την οποία η Παρθένος δεν λέγει τίποτε στον Ιωσήφ για τον ευαγγελισμό του αγγέλου. Όταν όμως έφθασε η κατάλληλη ευκαιρία, εμφανίζεται ο άγγελος. Γεννάται όμως το ερώτημα: *Γιατί δεν έκανε το ίδιο και στην Παρθένο και δεν επανέλαβε τον ευαγγελισμό μετά την κύηση;* Αναμφίβολα, για να μην βρισκόταν σε ταραχή και μεγάλη ανησυχία καθ' όλο το διάστημα της κυοφορίας. Ήταν, βέβαια, φυσικό, αφού δεν θα γνώριζε την πραγματική σημασία του γεγονότος, να σκεφθεί κάτι άτοπο για τον εαυτό της και να αποπειραθεί να θέσει τέλος στη ζωή της με απαγχονισμό ή με ξίφος, μην υποφέροντας τη μεγάλη ντροπή· διότι η Παρθένος ήταν

Θαυμαστή και φανερώνει την αρετή της ο ευαγγελιστής Λουκάς, όταν λέγει ότι όταν άκουσε τον χαιρετισμό του αγγέλου, δεν άφησε τον εαυτό της να κυριευθεί από χαρά, ούτε δέχτηκε αδιαμαρτύρητα αυτό που της ειπώθηκε, αλλά αντιθέτως καταλήφθηκε από ταραχή και προσπαθούσε να αντιληφθεί ποια σημασία και ποιο σκοπό να είχε ο χαιρετισμός αυτός[Λουκ. 1,28-29: *«καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν εἶπε· χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν. ἡ δὲ ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος(· μόλις μπήκε ο άγγελος στο δωμάτιό της, της είπε: "Χαίρε εσύ, που είσαι προικισμένη από τον Θεό με πολλής και εξαιρετικές χάριτες. Ο Κύριος είναι μαζί σου και Αυτός σε γέμισε με τις χάριτές Του. Έχεις ευλογηθεί εσύ όσο καμία άλλη γυναίκα". Αυτή όμως, όταν είδε τον άγγελο, τaráχτηκε πολύ απ' τον λόγο που της είπε και σκεπτόταν μέσα της ποια σημασία και ποιο σκοπό να είχε άραγε ο χαιρετισμός αυτός)»]. Συνεπώς, αυτή η οποία ήταν τόσο γνωστή για την αρετή της, ασφαλώς, θα έχανε τα λογικά της από την λύπη της, όταν θα σκεπτόταν την ντροπή, αφού μάλιστα δεν πίστευε ότι ήταν δυνατό όσα και αν έλεγε, να πείσει κάποιον από όσους την άκουγαν ότι το γεγονός δεν ήταν πράξη μοιχείας.*

Για να μη συμβούν λοιπόν όλα τα παραπάνω, εμφανίστηκε ο άγγελος προ της συλλήψεως· διότι έπρεπε οπωσδήποτε να είναι απαλλαγμένη ταραχής η κοιλιά εκείνη στην οποία εισήλθε ο Δημιουργός του σύμπαντος, και ακόμη, να είναι ελεύθερη από κάθε σύγχυση η ψυχή, η οποία κρίθηκε άξια να υπηρετήσει τόσο μεγάλα μυστήρια.

Γι' αυτούς τους λόγους, λοιπόν, ομιλεί ο άγγελος στην Παρθένο προ της συλλήψεως, ενώ στον Ιωσήφ εμφανίζεται κατά τις ημέρες της γεννήσεως περίπου. Το γεγονός αυτό πολλοί οι οποίοι από μεγάλη αφέλεια δεν γνωρίζουν καλά τα πράγματα, το θεώρησαν ότι είναι διαφωνία μεταξύ των ευαγγελιστών. Επειδή, δηλαδή, ο Λουκάς γράφει ότι ο άγγελος έφερε τη χαρμόσυνη είδηση στη Μαρία, ενώ ο Ματθαίος στον Ιωσήφ(γι' αυτό δημιουργούν την υποτιθέμενη διαφωνία),χωρίς να γνωρίζουν ότι έλαβαν χώρα και οι δύο εμφανίσεις.

Την περίπτωση αυτήν πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη και σε **ολόκληρη** τη διήγηση, διότι έτσι θα δώσουμε απάντηση σε πολλές φαινομενικές διαφωνίες.

Εμφανίζεται λοιπόν ο άγγελος, όταν ο Ιωσήφ καταλήφθηκε από ταραχή. Ασφαλώς **αναβάλλει την εμφάνισή του και για όσα είπαμε παραπάνω, αλλά και για να αποδειχθεί η ευσέβεια του Ιωσήφ.** Όταν όμως επρόκειτο να ολοκληρωθεί το έργο, έρχεται πλέον ο άγγελος.

«Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων (: ιδού, ένας άγγελος του Κυρίου φάνηκε στο όνειρό του και του είπτε)». Βλέπεις την επιείκεια του ανδρός; Όχι μόνο, διότι δεν την τιμώρησε, αλλά και διότι σε κανένα δεν είπε τίποτε, ούτε και στην ίδια που θεωρούσε ως ύποπτη. Αντίθετα, **σκεπτόταν μυστικά μέσα του, στην προσπάθειά του να κρύψει την αιτία και από την ίδια την Παρθένο.** Πραγματικά, δεν είπε ο ευαγγελιστής ότι ο Ιωσήφ ήθελε να την εκδιώξει βίαια από τα σπίτι του, παρά ότι ήθελε να της δώσει κρυφά διαζύγιο. Τόσο πολύ **ήρεμος και επιεικής** ήταν ο άνθρωπος αυτός.

«Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ (:Καθώς λοιπόν ο Ιωσήφ συλλογιζόταν αυτά, ένας άγγελος φάνηκε στο όνειρό του)». Αλλά γιατί δεν έρχεται φανερά ο άγγελος, όπως στους ποιμένες, τον Ζαχαρία και την Παρθένο, αλλά έρχεται στο όνειρο του Ιωσήφ; **Ήταν τόσο πολύ πιστός ο Ιωσήφ, ώστε δεν χρειαζόταν την εμφάνιση αυτή ενώπιόν του για να πιστέψει την αλήθεια των λόγων του αγγέλου.** Αντίθετα, η Παρθένος επειδή ευαγγελιζόταν πολύ σπουδαιότερη είδηση και από αυτήν ακόμη που άκουσε ο Ζαχαρίας, χρειαζόταν και προ του γεγονότος παράδοξη εμφάνιση. Επίσης, οι ποιμένες βρίσκονταν σε περισσότερο πνευματικά ακαλλιέργητη και απολίτιστη κατάσταση (και γι' αυτό είχαν ανάγκη από πιο έντονη και πιο θαυμαστή εμφάνιση). Ο Ιωσήφ όμως δέχεται εύκολα την αποκάλυψη διότι του έγινε μετά την εκδήλωση της εγκυμοσύνης και ενώ η ψυχή του είχε πλέον κυριευθεί από την πονηρή καχυποψία, αλλά ήταν και **έτοιμη να δεχθεί τις αγαθές ελπίδες, υπό την προϋπόθεση** ότι θα εμφανιζόταν κάποιος που θα τον οδηγούσε με ευκολία προς αυτές. Γι' αυτό και

μαθαίνει την ευχάριστη πληροφορία μετά την υποψία που άρχισε να τον βασανίζει, για να του χρησιμεύσει το γεγονός αυτό ως απόδειξη των λεγομένων.

Πραγματικά, ενώ τα σκέφθηκε κατ' ιδίαν όλα αυτά, χωρίς να πει τίποτε σε κανέναν άλλον, και άκουσε τον άγγελο να του ομιλεί για τις σκέψεις του αυτές, του πρόσφερε πλέον μια αδιάσειστη απόδειξη ότι είχε έλθει απεσταλμένος από τον Θεό· **διότι μόνο ο Θεός έχει την ικανότητα να γνωρίζει τις απόκρυφες επιθυμίες της καρδιάς.** Κοίταξε, λοιπόν, πόσα πράγματα λαμβάνουν χώρα και αφενός μεν αποδεικνύεται η **ευσέβεια** του Ιωσήφ, αφετέρου δε ενισχύει την πίστη του το γεγονός ότι η αναγγελία έγινε στην **κατάλληλη** στιγμή, αλλά επιπλέον και **το όλο περιστατικό δεν γεννά υποψίες αναληθείας, διότι φανερώνει ότι έπαθε ό,τι ήταν φυσικό να πάθει ένας άντρας.**

Με ποιο τρόπο όμως τον οδηγεί προς την πίστη ο άγγελος; Άκουσε και θαύμασε τη σοφία της αφηγήσεως. Όταν ήλθε, λοιπόν, ο άγγελος λέγει **«Ίωσήφ υἱὸς Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου (Ἰωσήφ, ἀπόγονε τοῦ Δαυὶδ, μὴ διστάσεις καὶ μὴ φοβηθεῖς νὰ παραλάβεις στὸν οἶκο σου τὴν Μαριὰμ, τὴν ἀγνή καὶ πιστὴ μνηστὴ σου)»**[Ματθ. 1,20]. **Αμέσως δηλαδή του υπενθυμίζει τον Δαβίδ, από το γένος του οποίου έμελλε να προέλθει ο Χριστός και δεν τον αφήνει να ταραχθεί, αφού του υπενθύμισε την υπόσχεση, η οποία είχε δοθεί προς ολόκληρο το γένος, με το να τον προσφωνήσει από τους προγόνους του. Διότι για ποιο άλλο λόγο τον ονόμασε «υιό του Δαβίδ»;**

«Μὴ φοβηθῆς (Ἰωσήφ, μὴ δοκιμάσεις κανένα φόβο)», λέγει. Βέβαια, ο Θεός σε άλλες περιπτώσεις δεν κάνει το ίδιο, αλλά όταν κάποιος όπως π.χ. ο Αβιμέλεχ **έκανε απρεπείς σκέψεις για κάποια γυναίκα**, χρησιμοποίησε προς αυτόν ο Θεός αυστηρότερες λέξεις και τις συνόδευσε από απειλή, μολονότι και εκεί η συμπεριφορά ήταν αποτέλεσμα της άγνοιας. Δηλαδή, και εκείνος ο ίδιος ο βασιλιάς των Γεράρων, ο Αβιμέλεχ, χωρίς να γνωρίζει ότι η Σάρα είναι σύζυγος και όχι αδελφή του Αβραάμ όπως νόμιζε, έλαβε τη Σάρα για να την έχει ως σύζυγό του, αλλά παρά ταύτα τον επέπληξε ο Θεός[Γέν. 12,10-20 και 20, 1-18· ειδικότερα, βλ. Γέν.20, 3 : **«Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Θεὸς πρὸς Ἀβιμέλεχ ἐν ὕπνῳ τὴν νύκτα καὶ**

εἶπεν· ἰδοὺ σὺ ἀποθνήσκεις περὶ τῆς γυναικός, ἧς ἔλαβες, αὕτη δέ ἐστι συμφωκηῖα ἀνδρὶ (:Ο Θεός όμως παρουσιάστηκε στον Αβιμέλεχ κατά την νύκτα στο όνειρό του και του είπε· "ιδού εσύ πεθαίνεις αμέσως μετά ως τιμωρία, εξαιτίας της γυναικός, την οποία έλαβες, διότι αυτή είναι σύζυγος άλλου ανδρός, του Αβραάμ")»]. Στην προκειμένη όμως περίπτωση ο Θεός φέρεται με **μεγαλύτερη επιείκεια**, διότι είναι μεγίστη η σπουδαιότητα των γεγονότων που επιτελούνται, αλλά και η μεταξύ των δύο ανδρών διαφορά, ώστε δεν θεωρείται απαραίτητη η επίπληξη.

Με το να πει **«μη δοκιμάσεις κανένα φόβο»** αποδεικνύει ότι ο Ιωσήφ είχε **κυριευθεί από φόβο μήπως έλθει αντιμέτωπος προς το θέλημα του Θεού**, εάν την εκλάμβανε ως μοιχαλίδα· διότι διαφορετικά δεν θα σχεδίαζε να την απομακρύνει από το σπίτι του. **Με όλα αυτά λοιπόν, αποδεικνύει ότι ο άγγελος ήλθε εκ μέρους του Θεού, αφού του αποκαλύπτει και του φανερώνει τις σκέψεις και τα συναισθήματα, τα οποία δοκίμασε.**

Αφού λοιπόν αναφέρεται το όνομα της Παρθένου, δεν σταμάτησε εκεί, αλλά πρόσθεσε: **«τη γυναίκα σου»**. Βέβαια, δεν θα την αποκαλούσε με τέτοιο τρόπο, εάν είχε διαφθαρεί και είχε φερθεί με ανήθικο τρόπο προδίδοντάς τον. Μάλιστα όταν λέγει **«γυναίκα»**, εννοεί τη **μνηστή**, όπως ακριβώς συνηθίζει η Γραφή να ονομάζει **«γαμπρούς»** τους μνηστήρες και **προ του γάμου**.

Τι σημαίνει όμως η λέξη **«να παραλάβει»**; **Να την κρατήσει στο σπίτι του, επειδή με τη σκέψη του της είχε δώσει πλέον διαζύγιο.** **«Συνεπώς αυτήν την οποία έχεις απομακρύνει ήδη με τα σχέδιά σου»**, λέγει, **«να την κρατήσεις κοντά σου. Σου την παραδίδει ο Θεός, όχι οι γονείς της. Σου την παραδίδει, όμως, όχι ως σύζυγο, αλλά απλώς για να κατοικείς μαζί της, και σου την παραδίδει διαμέσου της δικής μου φωνής»**. Όπως δηλαδή, αργότερα, ο Χριστός παρέδωσε τη Μητέρα Του στον μαθητή [Ιωάν. 19, 26-27: **«Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ· γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου· εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια** (:ο Ιησούς λοιπόν, όταν είδε τη μητέρα Του και τον μαθητή που αγαπούσε να στέκεται

εκεί κοντά, λέει στη μητέρα του: " Γυναίκα, να ποιος από τώρα θα είναι γιος σου". Έπειτα λέει στον μαθητή: " Να η μητέρα σου". Και από εκείνη την ώρα την πήρε ο μαθητής στο κατάλυμά του)»], έτσι και τώρα την παραδίδει στην προστασία του Ιωσήφ.

Στη συνέχεια, αφού έθιξε το θέμα της γεννήσεως του Υιού του Θεού με τη δημιουργική επενέργεια του Αγίου Πνεύματος, δεν ανέφερε την πονηρή υποψία που ως τότε βασάνιζε τον Ιωσήφ για τη Μαρία, αλλά κατά τρόπο περισσότερο ευγενή και διακριτικό ο άγγελος την εξαφάνισε, με το να δώσει την εξήγηση του επικείμενου τοκετού. Έτσι αποδεικνυε ότι εκείνη η αιτία, η οποία τον έκανε να νιώσει φόβο και ήθελε να απομακρύνει την Παρθένο από το σπίτι του, αυτή ακριβώς ήταν που θα τον έκανε να ενεργήσει σωστά, εάν έπαιρνε την Παρθένο κοντά του και της πρόσφερε την προστασία του κάτω από τη στέγη του σπιτιού του. Με αυτόν τον τρόπο διέλυσε πλήρως την αγωνία του Ιωσήφ, με την αφθονία της πειστικότητας των λόγων του· **διότι δεν λέγει μόνο ότι η Παρθένος είναι απαλλαγμένη από την υποψία της παράνομης συνευρέσεως, αλλά επιπλέον εξηγεί ότι κυοφορεί κατά τρόπο υπερβαίνοντα τους φυσικούς νόμους.** «*Συνεπώς, όχι μόνο να διώξεις τελείως τον φόβο σου, αλλά και να χაίρεσαι υπερβολικά*».

«Τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν Ἁγίου(διότι το παιδί που κυοφορείται μέσα της έχει συλληφθεί από τη δημιουργική επενέργεια του Αγίου Πνεύματος)»[Ματθ.1,20]. Παράδοξο είναι το περιεχόμενο των λόγων αυτών και υπερβαίνει την ανθρώπινη νόηση και τους νόμους της φύσεως. Πώς λοιπόν μπορούσε να το πιστέψει ο άνθρωπος αυτός, ο Ιωσήφ δηλαδή, ο οποίος δεν είχε πείρα από παρόμοια λόγια; *«Μα φυσικά από την αποκάλυψη των προηγούμενων γεγονότων»*, λέγει. Διότι γι' αυτόν ακριβώς τον σκοπό του φανέρωσε ο άγγελος όλες γενικώς τις σκέψεις του, δηλαδή, τα συναισθήματά του, τους φόβους του και ό, τι διανοήθηκε να πράξει, για να τον κάνει να πιστέψει και αυτό από τις αποκαλύψεις αυτές. Και **όχι μόνο από τα γεγονότα του παρελθόντος τον οδηγεί προς την πίστη, αλλά μάλλον από τα μέλλοντα να ακολουθήσουν:** *«Τέξεται υἱόν»(θα γεννήσει ένα γιο)*», λέγει, *«καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα*

αὐτοῦ Ἰησοῦ (:καὶ ἐσύ που ἀπὸ τὸν νόμο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀναγνωρίζεσαι ὡς προστάτης του, θα του δώσεις τὸ ὄνομα "Ἰησοῦς", τὸ ὁποῖο σημαίνει "σωτήρας")»[Ματθ.1,21].

«Ἐπομένως, νὰ μὴν ἔχεις τὴν ἰδέα ὅτι εἶσαι ἀπαλλαγμένος ἀπὸ τὴν υποχρέωση νὰ προσφέρεις τὶς υπηρεσίες σου στὴν τακτοποίηση τῶν ζητημάτων τὰ ὁποῖα σχετίζονται με τὸ νεογέννητο, ἐπειδὴ ἡ γέννησή Του ἔχει ὡς αἰτία τὴν ἐπενέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· διότι, μολονότι δὲν ἔπαιξες κανένα ρόλο στὴ γέννηση καὶ παρέμεινε ἀνέπαφη ἡ Παρθένος, ἐντούτοις σου ἀναθέτω τὸ ἐξῆς καθήκον, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ γνῶρισμα τοῦ πατέρα, χωρὶς βέβαια νὰ καταστρέφει τὴν ιδιότητα τῆς παρθενίας, δηλαδὴ νὰ δώσεις τὸ ὄνομα στὸ παιδί. Ἐσύ, λοιπόν, θα τὸ ὀνομάσεις. Ἐστὼ κι ἂν δὲν εἶναι δικό σου τὸ παιδί, θα ἐκτελέσεις χάριν αὐτοῦ τὰ καθήκοντα που ἀνήκουν στὸν πατέρα. Γι' αὐτὸ ἀμέσως σου δίδω τὴ θέση τοῦ πατέρα γιὰ τὸ παιδί που γεννιέται, με τὸ νὰ σου ἀναθέσω νὰ δώσεις τὸ ὄνομα σὲ αὐτό».

Ἐπειτα γιὰ νὰ μὴ δημιουργηθεῖ ἡ υποψία στὸν ὁποιοδήποτε ὅτι εἶναι πραγματικὸς πατέρας, ἀκούσε με πόση προσοχὴ ὁμιλεῖ στὴ συνέχεια: «Θὰ γεννήσει», λέγει, «υιό». Δὲν εἶπε: «Θὰ σου γεννήσει γιο», ἀλλὰ ἀπλῶς «θα γεννήσει» χωρὶς νὰ προσδιορίσει τὴ φράση· διότι δὲν γεννοῦσε τὸν Ἰησοῦ χάριν τοῦ Ἰωσήφ, ἀλλὰ Τὸν χάριζε στὴν οἰκουμένη ολόκληρη.

Γι' αὐτὸ τὸν λόγο ἦλθε ὁ ἄγγελος ἀπὸ τὸν οὐρανὸ φέροντας τὸ ὄνομα, γιὰ νὰ ἀποδείξει καὶ με τὸ γεγονὸς αὐτὸ ὅτι ἡ γέννηση ἦταν ἀξία θαυμασμοῦ, διότι ὁ Θεὸς ἀπὸ ψηλά ἔστειλε με τὸν ἄγγελο τὸ ὄνομα στὸν Ἰωσήφ. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιο τὸ ὄνομα δὲν στερεῖτο περιεχομένου. Ἀντίθετα, περιέκλειε ἕνα θησαυρὸ, ἀπὸ τὸν ὁποῖο πήγαζαν ἀναρίθμητα καλά. Γι' αὐτὸ καὶ ἐρμηνεύει αὐτὸ ὁ ἄγγελος καὶ συντελεῖ στὸ νὰ δημιουργηθοῦν ἀγαθὲς ἐλπίδες. Ἐτσι ὀδηγεῖ τὸν Ἰωσήφ πρὸς τὴν πίστη. Βέβαια, συνηθίζουμε νὰ δείχνουμε μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον γι' αὐτὰ τὰ θέματα, γι' αὐτὸ καὶ πιστεύουμε εὐκολότερα στὰ εὐχάριστα.

Αφού λοιπόν με όλα αυτά οδήγησε τον Ιωσήφ προς την πίστη, δηλαδή, με την αποκάλυψη των γεγονότων του παρελθόντος, την εξαγγελία των μελλοντικών αγαθών, την περιγραφή της παρούσης καταστάσεως και τη γνωστοποίηση της τιμής που αποδιδόταν σ' Εκείνον που επρόκειτο να γεννηθεί, στην κατάλληλη στιγμή εμφανίζει και τον προφήτη να διακηρύττει όλα αυτά γενικώς [Ματθ. 1,21: *«Τέξεται δὲ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν (:καὶ θα γεννήσει υἱό, καὶ ἐσὺ (ὁ ὁποῖος σύμφωνα με τὸν νόμο θεωρεῖσαι προστάτης καὶ πατέρα Του) θα Τὸν ὀνομάσεις Ἰησοῦ (δηλαδή Θεό-Σωτήρα), διότι Αὐτός θα σώσει πράγματι τὸν λαό Του ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας τους)»*]]. Προτού όμως να επικαλεσθῆ ο ευαγγελιστὴς τὴ μαρτυρία τοῦ προφήτη Ησαΐα για να επικυρώσει ὅλα αυτά, προλέγει ο ἄγγελος στὸν Ιωσήφ τὰ αγαθά, τὰ ὁποῖα θα προέλθουν ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ για ολόκληρη τὴν οἰκουμένη. Καὶ ποια εἶναι αὐτά; Ἡ ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας του καὶ ἡ τέλεια ἀπάλειψη αὐτῶν. *«Αὐτὸς γὰρ (:διότι Αὐτός)»*, λέγει, *«σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν (:θα σώσει τὸν λαό Του ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας του)»*.

Καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀποδεικνύεται ὁ θαυμαστός καὶ παράδοξος χαρακτήρας τῆς σωτηρίας αὐτῆς· διότι δὲν ὑπόσχεται τὴν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ αἰσθητοῦς πολέμους ἢ τὴν ἀπελευθέρωση ἀπὸ βαρβάρους λαούς, ἀλλὰ κάτι που εἶναι πολὺ σπουδαιότερο ἀπὸ αὐτά, δηλαδή, τὴ **λύτρωση ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας**, πράγμα τὸ ὁποῖο δὲν μπόρεσε κανεὶς νὰ κάνει στὸ παρελθόν. Θα ρωτήσῃ, βέβαια, κάποιος: *«Καὶ γιὰ ποιο λόγο εἶπε "τὸν λαό Του" καὶ δὲν πρόσθεσε καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη;»*. Για νὰ μὴν προξενήσῃ ἀμέσως φόβο στὸν ἀκροατὴ του. Ἀλλὰ σε ἐκείνον που με προσοχὴ ἀκούγε τὰ λόγια, ὑπέδειξε ὅτι συμπεριέλαβε καὶ τοὺς ἄλλους λαούς· διότι λαός τοῦ Ἰησοῦ δὲν ἦσαν μόνο οἱ Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ ὅλοι ὅσοι πῆγαιναν νὰ μαθητεύσουν κοντὰ Του καὶ δέχονταν τὴ σωτηριώδη γνώση που πῆγαζε ἀπὸ Αὐτόν.

Πρόσεξε ἀκόμη με ποιο τρόπο μας παρουσίασε καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἰησοῦ, ὅταν ὀνόμασε *«λαὸν αὐτοῦ»* τὸν ἰουδαϊκὸ λαό· διότι αὐτὸ δὲν ὑποδεικνύει τίποτε ἄλλο, παρά ὅτι εἶναι

του Θεού Υιός αυτός που γεννιέται και ότι εδώ ο άγγελος ομιλεί για τον Βασιλέα του ουρανού, δεδομένου ότι καμία άλλη δύναμη δεν είναι σε θέση να συγχωρεί τις αμαρτίες, παρά μόνο η δύναμη του Θεού.

Συνεπώς, αφού μας προσφέρθηκε από τον Θεό μία τόσο μεγάλη δωρεά, ας πράττουμε το παν για να μην φανούμε αχάριστοι για μια τόσο μεγάλη ευεργεσία. Διότι ενώ και προτού να μας δοθεί η τιμή αυτή ήσαν άξιες τιμωρίας οι διαπραττόμενες αμαρτίες, **πολύ περισσότερο θα είναι μετά την προσφορά της ανέκφραστης αυτής Δωρεάς.** Και την σκέψη αυτή δεν τη λέγω τυχαία τώρα, αλλά οδηγούμαι προς αυτήν, επειδή βλέπω πολλούς να περνούν τον καιρό τους, μετά το βάπτισμα με μεγαλύτερη αμεριμνησία από αυτούς που δεν έχουν γνωρίσει ακόμη την χριστιανική αλήθεια και δε διαθέτουν κανένα χαρακτηριστικό γνώρισμα του τρόπου της ζωής τους. Στην αιτία αυτήν οφείλεται το γεγονός ότι δεν είναι δυνατόν να ξεχωρίσει εύκολα κάποιος, ούτε στην αγορά, ούτε στην Εκκλησία, ποιος είναι πιστός και ποιος ο άπιστος, εκτός εάν παρευρίσκεται κανένας κατά τη στιγμή της τελέσεως των μυστηρίων και δει άλλους μεν να εξέρχονται, άλλους δε να παραμένουν εντός του ναού.

Έπρεπε βέβαια να διακρινόμαστε όχι από τον τόπο, αλλά από τον τρόπο της ζωής μας. Πραγματικά, ενώ τα αξιώματα των ευρισκομένων εκτός της πίστεώς μας διακρίνονται, όπως είναι φυσικό, από τα ανάλογα εξωτερικά γνωρίσματα, **τα δικά μας πρέπει να ξεχωρίζουν από την ψυχική μας ανωτερότητα·** διότι ο πιστός δεν πρέπει να ξεχωρίζει μόνο από το όνομα, αλλά και από τον νέο τρόπο ζωής. **Ο πιστός πρέπει να είναι φως και αλάτι του κόσμου.** Όταν όμως δεν είσαι σε θέση να φωτίζεις τον εαυτό σου και να συγκρατείς τη δική σου σήψη, από πού θα μπορέσουμε να σε γνωρίσουμε; Μήπως επειδή βαπτίστηκες; Όταν όμως δεν ζεις και ανάλογη ζωή, το βάπτισμα είναι ένα εφόδιο που σε οδηγεί στην τιμωρία. **Διότι το μέγεθος της τιμής συντελεί στην αύξηση της τιμωρίας εκείνων, οι οποίοι δεν έχουν την διάθεση να ζουν αντάξια προς την τιμή που τους προσφέρθηκε.** Ασφαλώς, ο πιστός δεν είναι δίκαιο να διακρίνεται μόνο από όσα του έδωσε ο Θεός, αλλά και από όσα ο ίδιος πρόσφερε. Επίσης, πρέπει να ξεχωρίζει από

πάσης απόψεως, δηλαδή από τον τρόπο του βαδίσματος, από το βλέμμα του, από την ενδυμασία του και από την ομιλία του. Αυτά βέβαια δεν τα είπα για να ρυθμίσουμε τη ζωή μας αποβλέποντας στην επίδειξη, αλλά τα είπα για την ωφέλεια αυτών, οι οποίοι προσέχουν τον εαυτό τους.[...]

ΠΡΟΣ ΔΟΞΑΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΤΡΙΑΔΙΚΟΥ ΘΕΟΥ,

επιμέλεια κειμένου: Ελένη Λιναρδάκη, φιλόλογος

ΠΗΓΕΣ:

- http://kharzarzar.skeptik.net/pgm/P6_Migne/John%20Chrysostom_PG%2047-64/In%20Mathaeum.pdf
- Αγ. Ιωάννου Χρυσοστόμου Άπαντα τα έργα, Πατερικές εκδόσεις «Γρηγόριος Παλαμάς», ΕΠΕ, εκδ.οίκος«Το Βυζάντιον», ομιλία Δ´(επιλεγμένα αποσπάσματα) τομ. 9, σελ. 122-139 ,Θεσσαλονίκη 1978.
- Βιβλιοθήκη των Ελλήνων, Άπαντα των αγίων Πατέρων, Ιωάννου Χρυσοστόμου έργα, τόμος 63, σελ. 85 - 96(ή: 39-45 του PDF). (<https://drive.google.com/file/d/0ByZQkrKg4yKLbUtJbURIC2hhZFE/view>)
- Π. Τρεμπέλα, *Η Καινή Διαθήκη με σύντομη ερμηνεία* (απόδοση στην κοινή νεοελληνική), εκδόσεις αδελφότητας Θεολόγων «Ο Σωτήρ», έκδοση τέταρτη, Αθήνα 2014.
- *Η Καινή Διαθήκη, Κείμενον και ερμηνευτική απόδοσις υπό Ιωάννου Κολιτσάρα*, εκδόσεις αδελφότητας Θεολόγων «Η Ζωή», έκδοση τριακοστή τρίτη, Αθήνα 2009.
- *Η Παλαιά Διαθήκη κατά τους εβδομήκοντα*, Κείμενον και σύντομος απόδοσις του νοήματος υπό Ιωάννου Κολιτσάρα, εκδόσεις αδελφότητας Θεολόγων «Η Ζωή»,

έκδοση τέταρτη, Αθήνα 2005.

- http://users.sch.gr/aiasgr/Palaia_Diathikh/Biblia/Palaia_Diathikh.htm
- http://users.sch.gr/aiasgr/Kainh_Diathikh/Biblia/Kainh_Diathikh.htm
- http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/tools/liddell-scott/index.html